

Gledališka kritika

Zvesta obnova z drugimi sredstvi

Nikolaj Vasiljevič Gogolj: Plašč. **SLG** Celje, Mali oder,
ogled reprize 11. februarja

Petra Vidali

Plašč sem si na Malem odru **SLG** Celje ogledala v dopoldanskem terminu, s polno dvorano gimnazijcev. Izbira ni bila premišljena, iskanje prvega prostega termina pač, izkazala pa se je za optimalno. Ne le, da so dijaki zelo dostojna publika - ne samo brez mobitela, tudi brez besed -, dijaki so tudi najboljša možna publika za to uprizoritev.

Žanrsko so jo definirali kot "glasbeno gledališče" in uprizoritveni koncept tako pojasnili: "Glasba je eno temeljnih izraznih sredstev in teče skorajda skozi vso uprizoritev, bodisi kot podlaga bodisi kot niz songov, ki mestoma prevzemajo poglavitno vlogo naracije." In to ne pripravljena, vnaprej posneta glasba, temveč takšna, ki jo na odru ustvarjajo (in z efekti reproducirajo) igralci-glasbeniki. Princip smo v preteklem desetletju dodobra usvojili v uprizoritvah Jerneja Lorencija, najbolj v Mrtvec pride po ljubico in tudi v Ponoreli lokomotivi. Gre skratka za predstave, ki zahtevajo, če že ne pravih muzikusov, vsaj muzikalično talentirane igralce.

Ne bi hotela narediti krivice igralcema, Brane Završan ima navsezadnje zavidljivo glasbeno kariero, ki jo je kronal njegov Jacques Brel, ampak v Plašču je glavna muzičarka - za klavinovo in z glasom - Beti Strgar. Zato pa ima Završanov inštrument, harmonika, močnejšo uprizoritveno vlogo, dejansko je samostojni akter, ki reflektira modus nosilca - interpretata Akakija Akakijeviča. Zapomnili si bomo zlasti nesrečno vzdihovnanje nesrečne akakijevičevske harmonike, zagotovo gre za eno najbolj posrečenih uporab inštrumenta na gledališkem odru. Tretji igralec glasbenik, Urban Kuntarič, je basist (na "kontrabasu v škafu" in bobnih).

Oder se zdi koncertni oder ne samo zaradi koncertne postavitve instrumentov in interpretov, tudi scenogra-

fija ga vzpostavlja kot prijetno intimen jam session dogodek, hkrati pa imajo viseče in ležeče preproge najbrž kaj opraviti z akustiko in tudi z zgodovinskim kontekstom niso skregane.

Glasbeno gledališče si v Plašču deli glavno vlogo s pripovedovalskim gledališčem in tudi tukaj se zdi na mestu navezava na Lorencijevo gledališče. S tem ne zmanjšujemo vrednosti Plašča in njegovega režiserja, uprizoritve ne obravnavamo kot izpeljave, variatne itd., temveč znano, skoraj razvpito obliko gledališča uporabljamo za iskanje difference specificice pričujočega dela. Ker gre za pripovedovalsko priredbo znamenite literarne predloge, bi bila najbolj primerna primerjava z uprizoritvijo Visoška kronika. Četudi se je tudi te prijel "priporočilo", da je odlična obnova in torej primerna tudi ali zlasti za mlade obvezne bralce Tavčarjevega dela, je uprizoritev v ljubljanski Drami roman vendarle bolj razstavila, bolj dekonstruirala njegove premise, in mu tudi več dodala. Še največ koketiranja s publiko.

Plašč seveda tudi želi biti komunikativen, ampak hoče to doseči zgolj z glasbo in šegavimi igralskimi nakloni, brez neposrednih nagovarjanj in drugih aditivov.

Edini neposredni vsebinski dodatek je direkten "spolni napad" na Akakija, pa še to pač samo malo manj nedolžna variacija njegovih pohlevnih fantazem. Sicer pa je mogoče za uprizoritev Plašča reči, da je - kakorkoli arhaično taka formulacija že zveni - zvesta predlogi in do nje nenasilna. Nobenemu od zgobenih motivov in tem ne pripiše poudarjene vloge, vendar ta "neodločnost" ni manko. Nasprotno, uprizoritev pusti Plašč odprt za različne interpretacije, kot se reče. Tak, skratka, kot ostaja že skoraj 180 let. Če bi bil samo dobra kritika birokratskega mehanizma in birokratov, bi bil, četudi je birokracija večna, že zdavnaj nepomemben. Ker ga je mogoče brati tudi kot apologijo vztrajanja v nepomembnosti, bo vedno pomemben.

Plašč ni mejnik ne v glasbenem ne v pripovedovalskem gledališču, je pa korektna uprizoritev. Ne samo za dijake seveda.

Ustvarjalci uprizoritve

Avtor glasbe Marjan Nečak, avtorja dramatizacije **Tina Kosi**, Juš A. Zidar, režiser Juš A. Zidar, dramaturginja **Tina Kosi**, scenograf Dorian Šilec Petek, kostumografka Tina Bonča, lektor Jože Volk, oblikovalca svetlobe Juš A. Zidar, Denis Kresnik. Igrajo **Branko Završan**, Beti Strgar in Urban Kuntarič. Premiera 24. januarja.

Kot da bi bili na jam sessionu ...

Foto: Jaka **BABNIK/SLG** Celje